

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра теорії культури і філософії науки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету

Іван КАРПЕНКО

“ 19 ” 06 . 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІФ В ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалавр)

галузь знань _03 Гуманітарні науки

(шифр і назва)

спеціальність _034 Культурологія

(шифр і назва)

освітньо-професійна програма Культурологія,

(шифр і назва)

вид дисципліни _обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

факультет __філософський

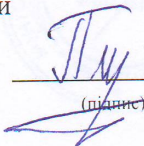
2023 / 2024 навчальний рік

Міністерство освіти і науки України
Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету
Протокол від " 16 " червня 2023 р. № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Білик Я.М., доктор філософських наук, професор, професор
кафедри теорії культури і філософії науки

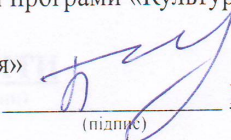
Програму схвалено на засіданні кафедри теорії культури і філософії науки філософського
факультету
Протокол від " 14 " червня 2023 р. № 11

Завідувач кафедри теорії культури і філософії науки

(підпис) Дмитрій ПЕТРЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Культурологія»

Гарант освітньо-професійної програми «Культурологія»

(підпис) Ігор БіЛЕЦЬКИЙ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету
Протокол від " 14 " червня 2023 р. № 10

Голова методичної комісії філософського факультету

(підпис) Сергій ГОЛІКОВ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Міф в історії культури**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)
міжфакультетський курс

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – поглиблення студентами знань з історії міфології, отримання необхідних навиків аналізу міфотворчої діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

вивчення сутності, особливостей і закономірностей появи та еволюції міфології як органічної частини світової культури; актуалізація дослідницьких навичок у галузі культурологічної компаративістики.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й, 3-й	-й
Семестр	
4 - 6-й	-й
Лекції	
28 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
62 год.	год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

- знання про місце і роль міфів в різних цивілізаціях; сучасні наукові концепції щодо міфології; закономірності використання міфів в філософії;
- спроможність вільно орієнтуватися у структурі та змісті основних міфологічних циклів;
- спроможність до культурологічного дослідження, опису та класифікації артефактів,
- спроможність до систематизації та класифікації знань з історії міфології;
- здатність використовувати професійно-профільні знання й практичні навички для вирішення практичних завдань в осмисленні сучасної культури.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальна характеристика міфу в історії культури

Тема 1. Міф як культурний феномен

Міф як необхідна компонента культури. Визначення міфу. Міф як історична форма світогляду. Міф і релігія. Міф і казка. Простір і час міфу. Сакральне і профане. Міфи стародавні і сучасні. Міф як підгрунття художньої літератури. Міф і виникнення філософії.

Історія вивчення міфології. Античні, середньовічні і просвітительські концепції походження міфу. Огляд сучасних концепцій.

Тема 2. Антична міфологія

Місце і роль античної міфології в історії світової культури. Ф. Ніцше і кардинальні зміни у сприйнятті античної міфології. Олімпійські і хтонічні міфи. Основні міфологічні цикли. Гомерівський епос як зразок літературно-художнього осмислення міфів. Варіативність грецьких міфів. Регіональні відмінності. Уявлення про богів. Герої та їх характеристики. Римська міфологія. Порівняльний аналіз грецьких і римських міфів. «Енеїда» Вергілія і початок літературно-художнього осмислення міфів в Римі.

Тема 3. Міфологія європейських народів

Місце і роль героїчної міфології у поступі європейської цивілізації. Історична доля основної частини міфологічних уявлень. Міфи скандинавських і германських народів. Міфи романських народів. Спроби реконструкції слов'янської міфології: науковий підхід і спекуляції. Кельтська міфологія: загальна характеристика. Артурівський і трістановський цикли. Вплив кельтської міфології на європейське мистецтво і світогляд.

Тема 4. Міфологія в традиційних культурах Індії та Китаю

Міфологічні уявлення у контексті традиційних культур Індії і Китаю. Складнощі у вивченні східних міфологій.

Міфологія Вед. Аналіз основних образів і сюжетів. Арійська і дравідська спадщина в індійській міфології.

Особливості китайської міфології. Даоська редакція традиційних міфів. Аналіз основних образів і сюжетів.

Тема 5. Поняття міфологеми

Універсальний характер основних міфологічних сюжетів. Визначення міфологеми. Поняття основних міфологічних магістральних сюжетів.

Аналіз найбільш поширених міфологем. Міфологема дракона та її місце у міфології. Мотив змєборства у міфах і казках. Українські сюжети змєборства.

Тема 6. Міф, ритуал, обряд

Поняття ритуалу і обряду. Ритуал як необхідна частина спілкування із сакральним. Місце ритуалів у понятійно-образному просторі міфів. Аналіз сучасних концепцій про походження міфів з обрядів.

Тема 7. Міф і наука

Знання у контексті міфології. Когнітивні і соціо-культурні ресурси міфології. Технологічні досягнення стародавніх цивілізацій. Функції науки, які виконувалися міфом. Ритуали у міфології і в науці. Міфологічний спадок у науці. Метафора у понятійному арсеналі сучасної науки.

Тема 8. Міф, алегорія, символ. Міфологічна символіка у філософії

Поняття алегорії і символу. Теорія символу: минулі і сучасні інтерпретації. Міфологічні підвалини системи світоглядної символіки. Міфологічна символіка на прикладі античності і середньовіччя.

Міфологічні образи у ранній грецькій філософії (досократики). Міфи та їх функції у структурі сократівсько-платонівської філософії. Понятійно-образні структури в філософії неоплатонізму. Міфологічні символи в сучасній філософії.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин
----------------------	-----------------

1	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
		л	п	інд	с/р
2	3	4	5	6	
Тема 1. Міф як культурний феномен	12	4			8
Тема 2. Антична міфологія	16	6			10
Тема 3. Міфологія європейських народів	12	4			8
Тема 4. Міфологія в традиційних культурах Індії та Китаю	10	4			6
Тема 5. Поняття міфологеми	8	2			6
Тема 6. Міф, ритуал, обряд	8	2			6
Тема 7. Міф і наука	12	4			8
Тема 8. Міф, алегорія, символ. Міфологічна символіка у філософії	10	2			8
Всього	88	28			60
Залік	2				2
Усього годин	90	28			62

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Опрацювання першоджерел.	8
2	Тема 2. Опрацювання першоджерел. Порівняльний аналіз основних міфологічних циклів.	10
3	Тема 3. Опрацювання першоджерел. Порівняння європейських і античних міфів.	8
4	Тема 4. Опрацювання першоджерел. Засвоєння зразків літературної інтерпретації міфів.	6
5	Тема 5. Опрацювання першоджерел. Знайомство з критичною літературою.	6
6	Тема 6. Опрацювання першоджерел.	6
7	Тема 7. Опрацювання першоджерел	8
8	Тема 8. Опрацювання першоджерел	6
9	Залік	2
		62

6. Індивідуальне завдання

Не планується.

7. Методи контролю

Допуск до заліку за результатами контролю присутності на лекціях, залік.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання		Залік	Сума
Розділ 1	Разом		

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
5	5	5	5	5	5	5	5	40	60	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	Чотирирівнева шкала оцінювання	Дворівнева шкала оцінювання
90-100		зараховано
70-89		
50-69		
1-49		не зараховано

9. Рекомендована література

1. Барт Р. Міфологіка / Пер. з франц. – Львів: Дзвони, 2022. – 284 с.
2. Гадамер Г.-Г. Міф в епоху науки // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. Вибрані твори / Пер. з нім. – Київ: Юніверс, 2001, с. 110-118.
3. Гадамер Г.-Г. Міф і розум // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. Вибрані твори / Пер. з нім. – Київ: Юніверс, 2001, с. 100-105.
4. Каюа Р. Людина та сакральне / Пер. з франц. – Київ: “Ваклер”, 2003. – 256 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Ресурс з культурології
<http://www.countries.ru/library.htm>
2. Cultural studies central resources
<http://www.culturalstudies.net/>
3. European Program in Communication and Cultural Studies:
<http://www.mediastudieseurope.net>

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З КУРСУ «КЛАСИЧНА МІФОЛОГІЯ»

№	Форми навчальної діяльності	Кількість балів	Термін	Примітки
1	Відвідування лекцій	40	постійно	
2	Відвідування семінарських занять	-		
3	Участь у семінарських заняттях	-		
	Підсумковий контроль (залікова робота)	60		
	В С Ь О Г О	100		
	Додаткові бали (бонуси): Участь в конференціях, круглих столах Виступ на конференції за наявності друкованої програми Публікація тез доповіді або наукової статті			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Відвідування лекцій:

40 балів: студент відвідав 90 - 100 % лекційних занять;

30 балів: студент відвідав 66 - 89 % лекційних занять;

20 балів: студент відвідав 41 – 65 % лекційних занять;

10 балів: студент відвідав 21 - 40% лекційних занять;

1 бал: студент відвідав 1- 20 % лекційних занять;

0 балів: студент не відвідував лекційні заняття

2. Відвідування семінарських занять:

Не передбачається

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумкова робота складається з двох питань, які мають на меті перевірити рівень знань студентів з дисципліни «Класична міфологія»
Відповіді студента на кожне питання максимально оцінюється 20 балами.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

20 – 16 балів:

- студент продемонстрував глибоке знання змісту залікового питання, вільне оперування категоріями міфології, провів глибокий аналіз означеної проблеми;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з історії міфології, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;
- відповідь повністю репрезентує певну проблему, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- відповідь побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми, критичний їх аналіз;
- відповідь написана грамотно та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

15– 12 балів:

- студент продемонстрував знання змісту залікового питання, оперування основними категоріями міфології, аргументовано виклав означену проблему;
- в цілому висвітлено знання основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури, проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- відповідь репрезентує певну проблему міфології, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не є достатніми;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;
- відповідь побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми;
- відповідь написана грамотно з використанням фахової лексики.

11– 8 балів:

- студент продемонстрував певне знання змісту залікового питання, виклавши основні положення означеної проблеми;
- висвітлені знання з історії міфології, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;
- відповідь побудована навколо певної проблеми міфології, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;
- здійснено поверхневий аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь, в цілому, написана грамотно.

7– 5 балів:

- студент продемонстрував роздуми із залікового питання, відсутність знань основних категорій міфології;
- відповідь містить певні уявлення з історії міфології, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь написана з помилками.

4– 1 балів:

- студент продемонстрував відсутність знань із залікового питання;
- відповідь містить певні уявлення з історії міфології, основних положень теоретичних першоджерел та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, відсутні логіка викладу матеріалу та власні висновки;
- відповідь написана з багатьма помилками.

0 балів: відповідь відсутня

**КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН,
ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ БІЛЕТИ АБО КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ
СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ**

Питання до заліку

1. Визначення міфу. Міф як історична форма світогляду
2. Простір і час міфу. Сакральне і профанне
3. Історія вивчення міфології. Античні, середньовічні і просвітительські концепції походження міфу
4. Сучасні концепції появи і функцій міфології
5. Структура давньогрецької міфології. Олімпійські і хтонічні міфи
6. Основні міфологічні цикли. Гомерівський епос як зразок літературно-художнього осмислення міфів
7. Міфи скандинавських і германських народів
8. Міфи романських народів
9. Міфи слов'янських народів. Аналіз реконструкцій
10. Міфи кельтських народів
11. Особливості традиційної східної міфології
12. Ведична міфологія
13. Традиційна китайська міфологія
14. Міфологема і магістральні міфологічні сюжети
15. Міфологема дракона
16. Міфологема лева/тигра
17. Мотив змієборства
18. Міф – ритуал: проблема взаємодії
19. Обрядові теорії походження міфу
20. Когнітивні ресурси міфології
21. Міфологічний спадок у науці
22. Метафора у понятійному арсеналі сучасної науки
23. Поняття алегорії і символу
24. Міфологічна символіка на прикладі філософії античності і середньовіччя
25. Міфологічні символи в сучасній філософії
26. Поняття культурного героя
27. Просторова орієнтація в міфології. Поняття “міфологічної географії”
28. Порівняльний аналіз міфологічних і наукових ритуалів
29. Міфологічна символіка в українській філософії
30. Порівняльний аналіз структури грецької і римської міфології